

**НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ**

**«Загальні засади кримінального провадження як
засіб забезпечення єдності судової практики»**

**Пошва Богдан Миколайович
Суддя Верховного суду України**

Ст. 1 КПК. Кримінальне процесуальне законодавство України та сфера його дії

*Порядок
визначається лише
кримінальним
процесуальним
законодавством
України*

1. Відповідні положення Конституції України.
2. Міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ
3. Цього Кодексу та інших законів України
Обов'язковість рішень ВСУ ст. 458 КПК

Конституція України 1996 р.

ч. 4 ст. 55 Конституції - «кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних м. суд. установ, членом або учасником яких є Україна

ст. 26 Віденської Конвенції «Про право м.договорів» від 23.05.1969 р. (рат.Україною 14.05.1986 р. у складі СРСП) «кожен чинний договір є обов'язковим для його учасників і повинен добросовісно виконуватися»; ст. 27: «Учасник не може посилається на положення свого внутрішнього права як на виправдання для невиконання ним договору»;

ЗУ «Про право міжнародних договорів» від 29 червня 2004 р. - чинні м.д. України, згода на обов'язковість яких надана ВРУ - частина нац.закон-ва і застосовуються у порядку, якщо м.д. України, який набрав чинності, **встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті закон-ва України**, застосовуються правила м.договору (ст. 19)

ЗУ «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 р. (**п.2 ст. 1** підтверджено обов'язковість виконання Україною рішення Суду щодо України (ст. 46), і заходи заг-го хар-ру: зміну практики застосування з-ва укр.судами, рішення Суду джерело права, якими керуються суди.

ст. 382 КК невиконання судового рішення, відповідальність за умисне невиконання вироку, рішення, ухвали, пост-ви суду, що набрали законної сили або за перешкоджання їх виконання, в т.ч. вчинення таких дій службовою особою; такою, що займає відповідальне і о\відповідальне становище, **відповідальність за умисне невиконання с\особою рішення Європейського Суду**

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ратифіковано Україною 17.07.1997 р.)

Ст.1 Зобов'язання поважати права людини
Високі Договірні Сторони **гарантують кожному**, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції

ЗУ «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (з 01.01.2013 р.)
Ст. 6 Відповідальність та відшкодування збитків, завданих державному бюджету

Конституція України 1996 р.

Ст. 8 принцип верховенства права і норми прямої дії

Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 01.11.1996 року
“Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя”

12.06. 2001 р. ст. 40 Закону від 5.06. 1981 р. № 2022-X “Про судоустрій України” - ВСУ: «дає керівні роз’яснення судам у питаннях застосування зак-ва, що виникають при розгляді судових справ. Керівні роз’яснення Пленуму ВСУ є обов’язковими для судів, інших органів і службових осіб, що застосовують закон, по якому дано роз’яснення».

Рішення Конституційного Суду України

1) 11-рп/99 від 29.12.99 р. щодо відповід-сті Конституції України положень ст. 24,58,59,60,93, 190 КК в частині, що передбачає смертну кару як вид покарання. Вимога природ-го права щодо позитивного зак-ва є цілеспрямованість останнього. Воно має слугувати інструментом чітких, легітимних і суспільно-визначених цілей інакше п\з втрачає свою чинність.

Ст. 1, 22 КК України 1960 р. не могли пояснити мету застосування смертної карі.

2) 4-рп/2001 від 19.04.2001 р. щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання. Норми Конституції є нормами прямої дії та застосовуються безпосередньо незалежно від того, чи прийнято на їх розвиток відповідні закони або інші норм-правові акти

3) 15-рп/2004 від 2.11.2004 р. щодо відповід. Конституції України положень ст. 69 КК України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) п. 4.1 Справедливість - властивість права, виражена, в рівному юридичному масштабі поведінки й у пропорційності юрид. відповід-ті вчиненому правопорушенню. Це означає не тільки те, що передбач. законом склад злочину та рамки покарання відповідатимуть один одному, а й те, що покарання має перебувати у справедливому співвідношенні із тяжкістю та обставинами скоєного і особою винного. Адекватність покарання ступеню тяжкості злочину впливає з принципу правової д-ви, із суті конституційн. прав та свобод людини і гр-на, зокрема, права на свободу, які не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Проблема: вироки суду 1 інстанції та апеляційної - ст. 75 КК; Пленум ВСУ Про призначення покарання 2009 р.

4) 5-рп/2005 від 22.09.2005 р. щодо постійного користування земельними ділянками

5) 30.04 2009 р. № 23-рп(про право на правову допомогу) щодо офіційного тлумачення положень ст. 59 Конст України

6) 17-рп/2010 від 29.06.2010 р. щодо відповідності Конституції України абз.8 п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону України "Про міліцію"

7) 10-рп/2011 від 11.10.2011 р. щодо відповідності Конституції окремих положень ст. 263 КУпАП та п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону України "Про міліцію"(справа про строки адмін. затримання)

8) 12-рп/2011 від 20.10.2011 р. за зверненням СБУ щодо офіційного тлумач-ня ст. 62 Конституції п. 3.2 допустимість доказів є прерогативою нац. права і, саме нац. суди повноважні оцінювати надані їм докази (§ 34 рішення у справі Тейксейра де Кастро проти Португалії від 9.06 1998 р, § 54 у справі Шабельник проти України від 19.02 2009 р), а порядок збирання доказів, передбачений нац. правом, має відповідати основним правам, визнаним Конвенцією, а саме: на свободу, особисту недоторканність, на повагу до приватного і сімейного життя, таємницю кореспонденції, на недоторканність житла (статті 5, 8 Конвенції) тощо.

9) 9-рп/2012 від 12.04.2012 р. щодо рівності сторін судового процесу

Конституція 1996 р.

Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства. Вона надає можливість урегулювання певних суспільних відносин на рівні законів, які конкретизують закріплені в Основному Законі України положення (КСУ у рішеннях 12.02. 2002 р. № 3-рп/2002 (справа про електроенергетику) (п.3.1), та 13.12.2011 р. № 17-рп/2011 (п.6.1) щодо відповіді Конституції окр. пол. ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», КПК, ГПК, ЦПК та КАС)

КПК 1960 року (зі змінами)

КПК 2012 року – ст. 1

Відповідно до Конституції України рішення КСУ є обов'язковими до виконання на території України, остаточними і не можуть бути оскаржені (ч.2 ст. 150)» (п. 2).
(Рішення КСУ від 14.12.2000 р. № 15-рп/2000 (справа про порядок виконання рішень КСУ))

1) ч. 1 ст. 64 Конституції України визначено, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституції України (п.2). (КСУ: справа про утворення політичних партій в Україні 12.06. 2007 р. № 2-рп/2007 р.); справа про рівність сторін судового процесу від 12.04.2012р 9-рп п.2.1 абз.3

2) винятки з конституційних норм встановлюються самою Конституцією, а не іншими нормативними актами” п.4 Рішення КСУ від 30.10.1997 р. (справа К.Г. Устименка) і п. 3 КСУ від 12.07.2000 (справа про ратифікацію Хартій про мови 1992р.)

3) недопустимість обґрунтування обвинувачення особи у вчиненні злочину на доказах, одержаних незаконним шляхом, закріплена в ч. 3 ст. 62 Конституції України, а згідно з ч. 2 її ст. 64 ця гарантія не може бути обмежена (у справі за конст.поданням СБУ щодо оф-го тлум-ня ч. 3 ст. 62 Конституції від 20.10 2011 р. N 12-рп/2011)

Конституція 1996 р. є базою поточного
законодавства

20.11.2012

КПК 1960 року
(втрачає чинність 20.11.2012 р.)

КПК 2012 року

згідно зі ст. 22 Конституції конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані (ч.2)-п.5.2 закони, інші нормативно-правові акти, які визначають порядок реалізації встановлених Конституцією України та міжнародними договорами прав і свобод людини і громадянина, не повинні звужувати, заперечувати чи в будь-який інший спосіб обмежувати ці права і свободи. (п.5.5)

Цей принцип (ст. 58 Конституції), є гарантією стабільності суспільних відносин, у тому числі між державою і громадянином. у справі від 22.09.2005 р. № 5-рп/2005 (про постійне користування земельними ділянками)18

Верховенство права у рішеннях

ВСУ і КСУ

Постанова Пленуму ВСУ від 01.11.96 р. “Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя”
КСУ у справі жит. м. Жовті Води від 25.12.97 р. № 9- зп “зазначена норма зобов'язує суди приймати заяви до розгляду навіть у випадках відсутності в законі спец-го положення про судовий захист”.

Рішення КСУ №17-рп/2010 від 29.06.2010 р. щодо конституційності абз.8 п. 5 ч. 1 ст. 11 ЗУ “Про міліцію” (затримання за бродяжництво) Неконституційним право міліції затримувати і тримати **У** спец.приміщеннях осіб, підозрюваних у занятті бродяжництвом, до 30 діб за вмотивованим рішенням суду проводити фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку, дактлоскопію.

Рішення КСУ №10-рп/2011 від 11.10.2011 р. щодо відпов. Конституції України окр. п-нь ст. 263 КУпАП та п. 5 ч. 1 ст. 11 ЗУ “Про міліцію” (**про строки адміністративного затримання**) **затримання і 72 год.**

Європейський Суд з прав людини

Рішення від 18.07.2006 р.
“Проніна проти України”
за відсутн. констит. скарги обов'язок суду звертатись до конст.суду
Мотив. частина ріш-ня (п 23—25) за змістом п. 1 ст. 6 Конвенції суди зобов'язані обґрунтувати свої рішення, проте це не може сприйматись як вимога давати детальну відповідь на кожен довод. Межі цього обов'язку можуть бути різними залежно від характеру ухвалюваного рішення.

Рішення Європейського Суду з прав людини від 10.05.2011 р.
“Харченко проти України”

Рішення Європейського Суду з прав людини від 25.10.2011 р.
“Баліцький проти України”

Рішення Європейського Суду з прав людини від 15.05.2012 р.
“Каверзін проти України”

Ст. 55 Конституції

Ст. 13 Конвенції

Обов'язки суду –
розглянути звер-ня і перевірити
законність, обґрунтованість і
справедливість процес. дій

6 рішень КСУ щодо ст. 55
від 25.11.1997 р, 23.05.2001 р,
30.01.2003 р., 30.06.2009,
14.12.2011р,

ст. 24 КПК забез-ня права на
оскарження процес. рішень, дій чи
бездіяльності суду, с\с, пр-ра, слідч. в
порядку передб-го цим Кодексом.

ухвала слід\суд про відмову у
задов. скарги на відмову про
внесення відом. до ЄРДР в
кас.порядку не оскаржується.
ч. 4 ст.424 (стор.253 коментар),
крім екстрадиції ст. 591

Ст. 214 КПК до ЄРДР вносяться: 4) короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення крим. правонарешення, наведених потерпілим, заявником чи виявлених з іншого джерела;

5) попередня пр-ва кваліфікація крим-го правонарешення з зазнач. статті (част. статті) ЗУкраїни про крим. відповідальність

ст. 304 КПК с\с відмов. у відкритті провадження лише у разі, якщо скарга подана на рішення що не підлягає оскарженню

ст. 28 КПК розумні строки не повинні перевищувати визначені цим кодексом

Строки після скасування вироку 1 інстанції апеляц. чи касаційним судом

ст. 29 Конституції України та ст. 5 Конвенції
Право на свободу та особисту недоторканість

1. Без будь-яких підстав (без реєстрації 3 дні)

Лопатін і Медведський проти України від 20.05.2010 р.
і документування у протоколі затримання (ст.44 КпАП)
Нечипорук і Йонкало проти України

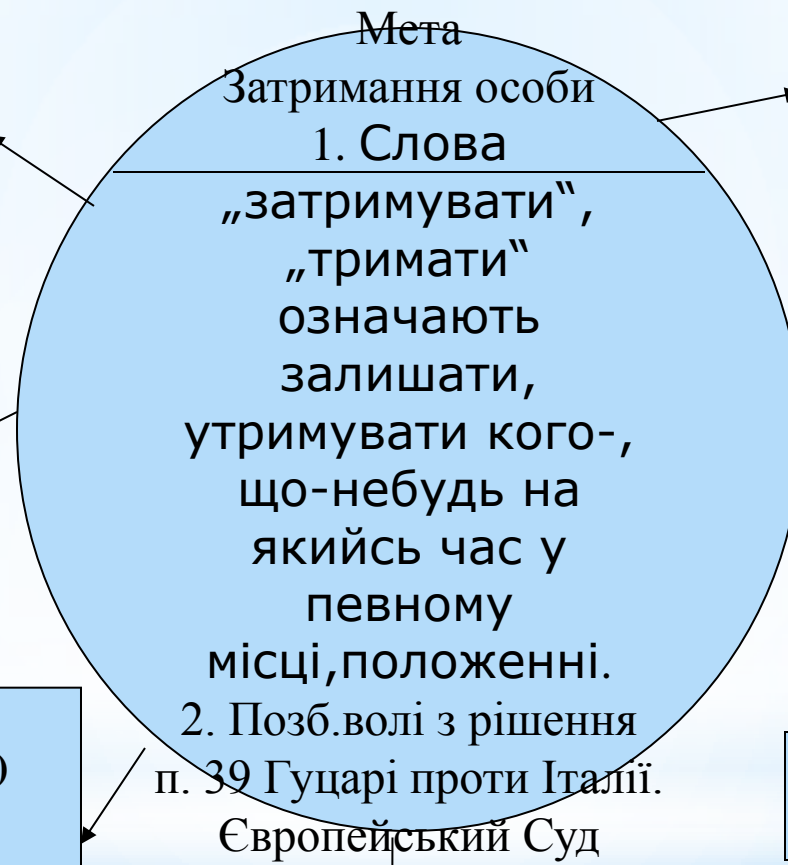
2. до порушення крим.справи як свідка.

Осипенко проти України від 09.11.2010 р.(розбіжності часу затримання)

3.використання адмін. арешту (з метою крим. переслідування)

Баліцький проти України
Вергельський проти України від Нечипорук і Йонкало проти України
Доронін проти України
Захаркін проти України
Рішення КСУ від 11.10.2011 р.

4. Запит на екстрадицію
Гарькавий проти України

ст. 29 Конституції
України

Ст. 209 КПК.
Момент затримання.

ч. 1 ст. 5 Конвенції

Обов'язковість рішень ВСУ ст. 324, 368 КПК

Ст.445 КПК Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України

1. Підставами для перегляду судових рішень ВСУ, що набрали законної сили, є: неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм закону України про кримінальну відповідальність щодо подібних суспільно небезпечних діянь, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень;

1). п. 1, 2, 7 ч. 2 ст. 115, ч. 4 ст. 187, ст. 257 КК
2). п. 1 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 187 КК

ст.458 обов'язковість рішення ВСУ. 2010 р. у справі К. – ч. 2 ст. 307 КК щодо конфіскації майна проникнення у приміщення - ч. 1 ст. 185 КК скороч процедура на ч. 2 ст. 15 ст. 185 - співвідношення загальної і спец.норми ст. 364 і 374 КК

2. встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом.

До 2010 р. ст. 38 ЗУ “Про судоустрій і статус суддів” - Верховний Суд

З 20.10.2011 р. - процесуальні порушення ВССУ

Обов'язок захищати право на життя - ст. 2 Конвенції, вимагає проведення ефект. розслід _я обставин позбав-ня особи життя внаслідок застосування сили правоохорн. органами (Salman v. Turkey ECHR 2000-VII § 104).

Процес. аспект ст. 2 Конвенції вип-ть із з/обов'язку д-ви забезпечувати права, гарантовані Конвенцією – ст. 1, і з правом на ефективний засіб правового захисту - ст. 13 Конвенції. розслідування вважається ефективним, якщо воно було проведене посад. особами, незалежними від тих, які причетні до справи. Це означає не лише відсутність ієрархічної чи інституційної залежності, але й наявність практичної незалежності (Kelly and Others v. the United Kingdom, no. 30054/96, §114, ECHR 2001-III).

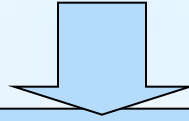
Розслідування є ефективним, якщо воно дає змогу визначити, чи використання сили у конкретному випадку було виправданим (Kaуа v. Turkey, p.324, § 87 і вжито всіх можливих заходів для встановлення і покарання винних осіб. Органи слідства повинні вжити всі можливі заходи для забезпечення доказів, включно з показаннями свідків, експертними висновками та, де можливо, результатами розтину тіла з об'єктивним аналізом причин смерті чи судово-медичної експертизи (Salman v. Turkey[GC], no. 21986/93, ECHR 2000-VII § 105).

Заподіяння смерті чи тілесних ушкоджень особам, які утримуються під вартою, виникає обґрунтована презумпція фактів у відношенні до ушкоджень, отриманих під час тримання під вартою, у такій ситуації тягар доказування щодо забезпечення достатнього і переконливого пояснення походження цих ушкоджень лежить на органах влади (Toteva v. Bulgaria judgment, 19.05.2004, § 51).

При розслід. і розгляді кр\справ про злочини, якими порушено права осіб, гарантовані ст 2 і 3 Конвенції, участь осіб, яким злочином заподіяно моральну або фізичну шкоду, у процесі є обов'язковою. Це стосується як осіб, які зазнали катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження (Aktas v. Turkey judgment of 24.04.2003, § 329), так і близьких родичів у справах про злочини, внаслідок яких сталася смерть потерпілого (McKerr v. the United Kingdom, § 148).

Застосування сили повинно чітко відповідати тим цілям, які вказані у підпунктах а), b) і с) пункту 2 статті 2. (McCann, §§ 148-149). При цьому враховуються не лише дії представників держави, які реально застосовуючи цю силу, але також і всі супутні обставини, включаючи такі питання, як планування можливих дій і контроль за ними (Andronicou and Constantinou, § 171).

Ст. 2 Завдання кримінального провадження

1. Захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень

2. Охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження

3. Забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб:

а) кожний, хто вчинив кримінальне провадження, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини;

б) жоден не винуватий не був обвинувачений або засуджений;

в) жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура;

Ст. 5. Дія Кодексу в часі

1. Процесуальна дія проводиться, а **процесуальне рішення** приймається згідно з положеннями цього Кодексу, чинними на момент початку виконання такої дії або прийняття такого рішення

2. Допустимість доказів – зміст ст.87 і 90 КПК

1. Рішення нац. суду або міжнарод. Суд. установи, яке набрало законної сили і ним встановлено порушення прав людини і основоположних свобод, гарант. Конституцією України і міжнарод. договорами, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, має преюдиціальне значення для суду, який вирішує питання про допустимість доказів.

к\з

7 засад є конституційними засадами судочинства (ст. 129 Конституції України)

2) законність;

3) рівність перед законом і судом; КСУ 9-рп/2012 від 12.04.2012 р. щодо рівності сторін судового процесу

10) презумпція невинуватості та забезпечення доведеності ВИНИ; (поза будь-яким розумним сумнівом) Нечипорук і Йонкало проти України

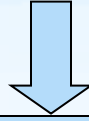
13) забезпечення права на захист; про забезпечення права на захист від 30.04 2009 р. № 23-рп(*про право на правову допомогу*)

15) змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;

17) забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності;

20) гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами

12 засад передбачені окремо як
конституційні норми

- 1) верховенство права (ст. 8 КУ);
- 4) повага до людської гідності (ст. 28 КУ);
- 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканість (ст. 29 КУ);
- 6) недоторканість житла чи іншого володіння особи (ст. 30 КУ);
- 7) таємниця спілкування (ст. 31 КУ);
- 8) невтручання у приватне життя (ст. 32 КУ);
- 9) недоторканість права власності;
- 11) свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї;
- 12) заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне те саме правопорушення;
- 14) доступ до правосуддя;
- 16) безпосередність дослідження показань, речей і документів;
- 22) мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

3. Засади кримінального провадження, передбачені Конвенцією 1950 р.

- 1) верховенство права (ст. ст. 1, 46);
- 2) законність (ст.ст. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 і т.д.);
- 3) рівність перед законом і судом (ст.ст. 1, 5, 6, 13, 15, 17, 18);
- 4) повага до людської гідності (ст. 3);
- 5) забезпечення права на свободу та особисту недоторканість (ст.ст. 5, 6);
- 6) недоторканість житла чи іншого володіння особи;
- 7) таємниця;
- 8) невтручання у приватне життя;
- 9) недоторканість права власності (ст.1 Першого протоколу);
- 10) презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини (ст.ст. 5, 6);
- 11) свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї (ст.ст. 6, 8, 13);
- 12) заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення (ст. 7);
- 13) Забезпечення права на захист;
- 14) доступ до правосуддя;
- 15) змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливост

ст. 8

Ст.ст. 5,6,13

4. Безпосередньо впливають із міжнародних договорів і практики Європейського Суду з прав людини

- 1) **Верховенство права** (ст. 8 Конституції України, ч. 2 ст. 8 КПК України-принцип верховенства права у кр/провадженні *застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини*);
- 2) **Законність** – ст. 9 КПК (ст. 129 Конституції України)
ч. 3 ст. 9 КПК – закони та інші нормативно-правові акти України, положення яких стосуються кр\провадження, повинні відповідати цьому Кодексу. *При здійсненні кримінального провадження не може застосовуватися закон, який суперечить цьому Кодексу.*
ч. 4 ст. 9 КПК – у разі якщо норми цього Кодексу суперечать м.д., згода на обов'язковість якого надана ВРУ, застосовуються положення відповідного міжнародного договору України.
ч. 5 ст. 9 КПК – крим. проц. зак-во України застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.
ч. 6 ст. 9 КПК – у випадках, коли положення цього Кодексу не регулюють, або неоднозначно регулюють питання кр\провадження, застосовуються загальні засади кр\провадження, визначені ч. 1 ст. 7 КПК.

Ст. 9 КПК. Законність

1. Під час крим-го провад-ня суд, слідч. суддя, прок-р, керівник органу досуд. розслід-ня, слідчий, інші службові особи орган. держ-ї влади зобов'язані неухильно додержуватись вимог Конституції України, цього кодексу, міжнарод. договорів, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, вимог інших актів законод-ва.
2. Пр-р, керівник органу дос.розслід-ня, слідчий зобов'язані всебічно, повно і неупереджено дослідити обставини крим-го провад-ня, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозр-го, обвинув-го, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень.

Повнота дослідження кримінального провадження означає встановлення всього кола фактичних обставин, що можуть суттєво вплинути на рішення у кримінальному провадженні; використання такої сукупності доказів, яка обґрунтовує зроблені висновки як такі, що не залишають місця сумнівам. Неупередженість означає пізнання органами, що ведуть процес, обставин кримінального провадження у точній відповідності з дійсністю, неупередженість їх у збиранні, перевірці та оцінці доказів, безсторонність щодо всіх учасників процесу та інших осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.

Перехідні положення КПК

Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства

(КСУ у рішеннях 12.02. 2002 р. № 3-рп/2002 (справа про електроенергетику) (п.3.1), та 13.12.2011 р. № 17-рп/2011 (п.6.1) щодо відпов-ті Конституції окр. пол. ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», КПК, ГПК, ЦПК та КАС)

КПК 1960 року (зі змінами)

КПК 2012 року – ст. 1, 9, 87, 90

Процесуальна форма

Порядок звільнення від кр відповідальності Підсудність
Протоколи слідчих дій і суд. засідання Відшкодування шкоди
Оскарження постанови про порушення кримінальної справи

2.2. Відповідно до ч. 1 ст. 55 Конституції права і свободи людини і гр-на захищаються судом, отже, д-ва зобов'язана гарантувати кожному захист його прав і свобод у судовому порядку; суд не може відмовити у правосудді, якщо гр-н України, іноземець, особа без гр-ва вважають, що їх права і свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод (п. 1 резол. Част. Рішення КСУ від 25 грудня 1997 року № 9-зп (справа за зверненням жителів м. Жовті Води) і ВРУ зміни до ст. 69 КК(від 22.12.2006 р.)

ч. 1 ст. 64 конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією (п.2). про утворення політичних партій в Україні 12.06. 2007 р. «пол-ня ч. 3 ст. 62 Конституції, обв-ня не може ґрунтуватися на доказах, одерж. незак. шляхом», а **згідно з ч. 2 її ст. 64 ця гарантія не може бути обмежена** (у справі за конст.под-м СБУ щодо оф-го тлум-ня ч. 3 ст. 62 Конституції

У справі “Левінца проти Молдови” від 16.12.2008 р. п. 97. Суд нагадує, що в його завдання не входить розгляд фактичних чи юридичних помилок, що можуть допускатися національними судами, до тих пір, поки ці помилки не порушили права і свободи, що захищаються Конвенцією. (Schenk v. Switzerland, 12 07 1988 р, п.п. 45-46; Teixeira de Castro v. Portugal, 9 06 1998 р, п. 34; Heglas v. the Czech Republic. № 5935/02, 1 03 2007 р.

Докази

Плод ядовитого дерева” - юридическая метафора, введенная Верховным Судом США для описания доказательств, добытых с помощью незаконно полученных сведений. Она подразумевает, что если источник доказательств (“дерево”) является ненадлежащим, то все доказательства, полученные с его помощью (“плоды”), будут такими же. “Гегген против Германии” от 30.06.2008 р.

“Нечипорук і Йонкало проти України” від 15.03.2011 р. п. 259: “Згідно з практикою Суду допустимість як доказів свідчень, отриманих за допомогою катувань, з метою встановлення відповідних фактів у крим. провадженні призводить до його несправедливості в цілому, незалежно від доказової сили таких показань і від того, чи мало їх використання вирішальне значення для засудження підсудного судом”.

п.49 55. використання доказів, здобутих із порушенням права затриманого на мовчання та права не свідчити проти себе – правову допомогу захисника. Суд, це - загальновизнані міжн. стандарти, які є основними складниками поняття справедливого суд. розгляду за ст. 6. Встанов. таких стандарт. пояснюється необхідністю захисту обвинуваченого від неправомірного тиску з боку органів влади, що дає змогу уникати помилок при здійсненні правосуддя та реалізації цілей статті 6. Право не свідчити проти себе вимагає, зокрема, від сторони обвинувачення в кримінальній справі не допускати - при спробах доведення своєї версії проти обвинуваченого - використання доказів, здобутих за допомогою методів примусу чи тиску всупереч волі обвинуваченого – “Шабельник пр. України”;

«Порядок збирання доказів, передбачений національним правом, має відповідати основним правам, визнаним Конвенцією»; п.3.1 ; «збирання, перевірка та оцінка доказів можливі лише в порядку, передбаченому законом» п.3.2. рішення КСУ щодо ст.62 Конституції від 20.10.2011р. “Балицький проти України” від 03.02.2012 п.37-38; ст.236-8 КПК від 30.06.2009 р.

внаслідок істот. пор-ня прав та свобод людини (гарантованих Конституцією та законами України, м. д.) під час отримання доказів останні визнаються недопустимими (ч. 1 ст. 87) рішення нац.суду або між.суд.установи, яке набрало зак.сили і ним встанов.порушення прав людини і основ. свобод гарантованих Конституцією і м.д. має преюдиційне значен. для суду який вирішує питання про допустимість доказів

Затримання у будь-якому випадку не може бути визнане обґрунтованим, якщо діяння, які інкр. затриманому, на час їх вч-ня не могли розцін-ся або не визнавалися законом як прав-ня (абз. 9 п. 3.2 КСУ від 29.06 2010 р № 17-рп/2010).

Запобіжні заходи - підписка про невиїзд нагляд командування військової частини – проте обставини, що враховуються при обранні з\з **Тримання під вартою 18 чи 12 міс. - Рішення КСУ від 2.11.2004 р.** (справа про призначення судом більш м'якого покарання) №15-рп/2004:”*справедливість-як принцип правової держави впливає із суті конституційних прав та свобод людини і гр-на, зокрема права на свободу, які не можуть бути обмежені, крім випадків передбачених Конституцією.*” **КСУ про земельні ділянки п.5.5**

Зміна з\з апеляційним судом порядок продовження строків з\з – за КПК 2012 - завдання суду - «Краска проти Швейцарії» від 24.03.1993 р «Суд наділений необмеженою юрисдикцією щодо переданої йому справи, і до його компетенції, зокрема, належить розгляд будь-якого питання стосовно фактів, яке може виникнути під час провадження. Суд може самостійно оцінювати ці висновки і за відповідних обставин відступати від них, враховуючи як усі подані йому матеріали, так і ті, які він, у разі потреби, може сам отримати (п.22). (див.рішення у справі «Де Вільде, Оомс і Версип проти Бельгії» (*De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium*) від 18.06.1971 р. (п. 49), «Круз Варас та інші проти Швеції» (*Cruz Varas and Others v. Sweden*) від 20.03.1991 р. (п.74). Шабельник пр. України”;

Повнов. слідчого Пред'яв. Обвинувачен. Обмеження конституційних прав обшук виїмка, накладення арешту на кореспонденцію з дотриманням вимог Конституції **рішення КСУ щодо ст.62 Конституції від 20.10.2011р.;**

Призначення експертизи Ознайомлення з матеріалами справи – КПК 2012 право на захист Обвинувальний висновок - рішення КСУ **(справа про ознайомлення обвинуваченого і захисника з матеріалами кримінальної справи) 18 січня 2012 року № 1-рп/2012.**

Попередній розгляд справи судом – з дотриманням рішення КСУ та пілотного рішення *“Харченко проти України”*

Додаткове (нове) розслідування неконституційне- рішення ЄСуду у справі “Салов проти України” від 6.09.2005 р.

64. Суд відзначає, що кримінальне провадження проти заявника стосувалося “встановлення обґрунтованості кримінального обвинувачення”, оскільки містило всі три необхідні для такого висновку складові: кваліфікацію відповідно до внутр.зак-ва, природу злочину та ступінь суворості покарання, якого може зазнати відповідна особа (*Garyfallou AEBE v. Greece*, р-ня від 24. 09. 1997 р, § 32, та *Коваль проти України*, від 30.03. 2004 р.). У цій справі Суд повинен дослідити чи був заявник, чю кримінальну справу було повернено на додаткове розслідування на стадії судового розгляду, *“обвинуваченим” в сенсі статті 6 § 1.*

65. Поняття "обвинувачення" має "автономне" значення; воно *повинно розумітися в сенсі Конвенції, а не лише в контексті його значення в національному праві*. Воно може визначатися як "**офіційне повідомлення особи компетентним органом державної влади, в якому стверджується, що особа вчинила кримінальний злочин**", визначення, яке також відповідає поняттю "впливу важкі наслідки для стану підозрюваного" (*Deweert v. Belgium*, р-ня від 27 02 1980 р, § 42, та § 46, та *Eckle v. Germany*, від 15 07 1982 р., § 73). Більш того, як вказував Суд в р-ні *Imbrioscia v. Switzerland* (р-я від 24 11 1993 р, § 36) слова "*при встановленні кримінального обвинувачення*" в статті 6 §. 1 не означають, що ця стаття не застосовується до стадії досудового слідства (*Tejedor Garcia v. Spain*, р-я від 16 12 1997 р., § 27).

66. На думку Суду, повернення справи на додаткове розслідування відзначило процедурний крок, який був передумовою для нового визначення кримінального обвинувачення (*Hikimін проти Росії*, заява № 50178/99, ч. 58, ECHR 2004), *навіть якщо таке повернення не містило жодних ознак остаточного рішення у кримінальній справі і не було остаточним визначенням обвинувачення проти заявника, останнє повинно було розглядатися більш детально відповідно до скарг в рамках статті 6 § 1 Конвенції*. Беручи до уваги важливість цих процесуальних рішень Куйбиш. райсуду м. Донецька та президії Дон. облсуду та їх впливу та результат провадження в цілому, Суд вважає, що гарантії ст. 6 § 1 мають застосуватися до цих процедурних кроків.

79. Суд зауважує, що скарги заявника *відповідно до статті 6 § 1 Конвенції* переважно *стосуються чотирьох питань*, які будуть розглянуті по черзі під час розгляду стверджуваних порушень у провадженні щодо цієї справи:

- (a) по-перше, чи діяли суди незалежно та неупереджено у цій справі;
- (b) по-друге, чи дотримувався принцип рівності сторін;
- (c) по-третє, чи обвинувальний вирок суду щодо перешкодження заявником здійсненню виборчого права громадянами (стаття 127 КК України) був достатньо обґрунтованим; та
- (d) по-четверте, чи порушили постановою про направлення справи на додаткове розслідування та подальше засудження заявника принципи верховенства права та правової певності.

87. Суд повторює, що **принцип рівності сторін у процесі** є одним з елементів більш широкого поняття справедливого суд. розгляду, яке також включає фундамен. принцип змагальності процесу (*Ruiz-Mateos v. Spain*, р-ня від 23 06 1993 р., § 63). Більш того, принцип рівності сторін у процесі – у розумінні «справедливого балансу» між сторонами - вимагає, щоб кожній стороні надавалася розумна можливість представити справу в таких умовах, які не ставлять цю сторону у суттєво невігідне становище відносно до другої сторони (*Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands*, р-ня від 27 10 1993 р., § 33, та *Ankerl v. Switzerland*, р-ня від 23 10 1996 р., §. 38).

(справа про рівність сторін судового процесу) КСУ 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012

2.2. Відповідно до ч. 1 ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом, отже, держава зобов'язана гарантувати кожному захист його прав і свобод у суд. порядку; суд не може відмовити у правосудді, якщо громадянин України, іноземець, особа без громадянства вважають, що їх права і свободи порушені або порушені, створено або створено перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод (**п. 1 Рішення КСУ від 25 12 1997 р № 9-зн**). Гарантована Конституцією України рівність усіх людей в їх правах і свободах означає необхідність забезпечення їм рівних правових можливостей як матеріально, так і процесуально для реалізації однакових за змістом та обсягом прав і свобод. У правовій державі звернення до суду є універсальним механізмом захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Основними засадами судочинства є, зокрема, законність, рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості (пункти 1, 2, 4 частини третьої статті 129 Основного Закону України).

Процедура розгляду справи судом першої інстанції – повний розгляд - ст.299 КПК Апеляційне, касаційне оскарження за КПК 1960 з урахуванням вимог Конституції та практики ЄСуду. Протокольна форма, примусові заходи медичного та виховного характеру з урахуванням вимог Конституції та практики ЄСуду.

Приватне обвинувачення: категорії справ і процедура